

ปีที่ 19 ฉบับที่ 10 ตุลาคม 2563

สิทธิมนุษยชน กับเสรีภาพ ในการชุมนุม

เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ
เป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน
ที่ประชาชนทุกคนสามารถทำได้

ในห้วงเวลาที่สังคมไทยแวดล้อมไปด้วยการชุมนุมของกลุ่มต่าง ๆ สิ่งที่กำลังผู้ชุมนุมประชาชนทั่วไป และผู้บังคับใช้กฎหมายควรรับทราบและตระหนักร่วมกัน คือ มีกฎหมายหรือกติกาใดบ้างที่ให้การรับรองเสรีภาพในการชุมนุมของประชาชน และเสรีภาพนั้นสามารถใช้ได้กว้างมากเพียงใด

ขณะที่รัฐในฐานะผู้บังคับใช้กฎหมายมีหน้าที่ต้องดำเนินการอย่างไร เพื่อให้การชุมนุมโดยสงบซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนทุกกลุ่มทุกฝ่ายได้รับการปกป้องและคุ้มครอง

และในท้ายที่สุดในสถานการณ์ของการชุมนุมนี้ รัฐ
ผู้ชุมนุม และสังคม ควรตระหนักเรื่องใดร่วมกันเป็นสำคัญ
เพื่อให้การชุมนุมนั้นเป็นไปเพื่อบนพื้นฐานประโยชน์สูงสุดต่อ
ประเทศชาติ...

การชุมนุมโดยสงบเป็นสิทธิมนุษยชน ขั้นพื้นฐานที่รัฐธรรมนูญรับรอง

เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ประชาชนทุกคนสามารถกระทำได้ และได้รับการรับรองคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 44 ซึ่งระบุว่า **“บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ”** อย่างไรก็ดี

(อ่านต่อหน้า 2)

มุมมอง

ท่ามกลางสถานการณ์ความเห็นต่างทางการเมือง และการชุมนุมเรียกร้องสิทธิของเยาวชนคนรุ่นใหม่และประชาชนหลายกลุ่มในปัจจุบัน มุมมองสิทธิฉบับนี้ขอเสนอสาระความรู้เบื้องต้นเรื่องสิทธิมนุษยชนกับเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบที่ได้รับการรับรองตามหลักสากลและกฎหมายภายในประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้ทั้งผู้ชุมนุม ประชาชนทั่วไป และผู้บังคับใช้กฎหมายตระหนักร่วมกันว่าเสรีภาพในการชุมนุมนั้นได้รับการคุ้มครองอย่างไร และมีเงื่อนไขใดที่อาจจำกัดเสรีภาพนั้นได้บ้าง ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ระบุไว้ว่า **“การมีสิทธิเสรีภาพเป็นหลัก การจำกัดตัดสิทธิเสรีภาพเป็นข้อยกเว้น”**

จากนั้น ขอเชิญอ่านเรื่องสั้น **“เด็กชายปอไม่ยอมไปโรงเรียน”** หนึ่งในผลงานวารสารเคียงข้างสิทธิเด็กและเยาวชน ของนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 ในการประกวดนวัตกรรมส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ภายใต้โครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและยืนเคียงข้างสิทธิมนุษยชน ประจำปีงบประมาณ 2563

และปิดท้ายด้วยข่าวสารความตื่นตัวด้านสิทธิมนุษยชนที่ปรากฏเป็นรูปธรรมของนิสิต นักศึกษา ในปัจจุบัน กรณีการประกาศยกเลิกระบบโชตัสและกิจกรรมรับน้อง-ประชุมเชียร์ของหลายมหาวิทยาลัยอันมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและเสริมสร้างรากฐานของระบบอำนาจนิยม ซึ่งได้รับกระแสความชื่นชมจากคนรุ่นใหม่และผู้คนในสังคมออนไลน์อย่างคับคั่ง

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

การจำกัดสิทธิจะทำได้เว้นแต่เพื่อความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยสาธารณะ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อคุ้มครองสิทธิ หรือเสรีภาพของผู้อื่น อันสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฯ ที่ระบุว่า **“การมีสิทธิเสรีภาพเป็นหลัก การจำกัดตัดสิทธิเสรีภาพเป็นข้อยกเว้น”**

เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบตามมาตรฐานสากล

เสรีภาพในการชุมนุมได้รับการรับรองและคุ้มครองตามมาตรฐานสากล ดังที่**ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน** (Universal Declaration of Human Rights - UDHR) ระบุไว้ในข้อ 20 (1) ว่า **“ทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการร่วมชุมนุมและการตั้งสมาคมโดยสันติ”**

มุมมองสิทธิ

ปีที่ 19 ฉบับที่ 10 ตุลาคม 2563

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

ประธานกรรมการ : นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์
(ทำหน้าที่แทน)

กรรมการ : นางจิตสุดา จันทรดียิ่ง
นายสมณ พสพธส
นางสาวอารีวรรณ จตุทอง
นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ
นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เลขาธิการ : นายบุญเทื้อ สมนึก

รองเลขาธิการ : นางสาวตญา กอบศิริกาญจน์
นางสาวอจรรดา วายากุล
นายอัญญะรัฐ เอ่งฉ้วน

“มุมมองสิทธิ” เป็นจดหมายข่าวของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดทำเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน การนำข้อความหรือเรื่องราวบางส่วนหรือทั้งหมดไปเผยแพร่โปรดอ้างถึงแหล่งข้อมูล

ขอเชิญชวนผู้สนใจส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในจดหมายข่าว “มุมมองสิทธิ” ได้ตลอดทั้งปี ทั้งนี้เรื่องที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ ขอสงวนสิทธิ์ในการปรับปรุงข้อความเพื่อความเหมาะสม

บทความ/ข้อความ หรือความคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏอยู่ในจดหมายข่าว **“มุมมองสิทธิ”** เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

ขณะที่**กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง** (International Covenant on Civil and Political Rights- ICCPR) ที่ประเทศไทยเป็นภาคีและมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตาม รับรองเสรีภาพในการชุมนุมไว้ในข้อ 19 และ 21 ดังนี้

“ข้อ 19

(1) ทุกคนมีสิทธิที่จะมีความคิดเห็นโดยปราศจากการแทรกแซง

(2) ทุกคนมีสิทธิในเสรีภาพแห่งการแสดงออก สิทธินี้รวมถึงเสรีภาพที่จะแสวงหา รับและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและความคิดทุกประเภทโดยไม่คำนึงถึงพรมแดน ทั้งนี้ ไม่ว่าด้วยวาจา เป็นลายลักษณ์อักษรหรือการตีพิมพ์ในรูปของศิลปะหรือโดยอาศัยสื่อประการอื่นตามที่ตนเลือก

(3) การใช้สิทธิตามที่บัญญัติในวรรคสองของข้อนี้ ต้องมีหน้าที่และความรับผิดชอบพิเศษควบคู่ไปด้วย การใช้สิทธิดังกล่าวอาจมีข้อจำกัดในบางเรื่อง แต่ทั้งนี้ข้อจำกัดนั้นต้องบัญญัติไว้ในกฎหมายและจำเป็นต่อ (ก) การเคารพในสิทธิหรือชื่อเสียงของบุคคลอื่น และ (ข) การรักษาความมั่นคงของชาติหรือความสงบเรียบร้อย หรือการสาธารณสุข หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน”

“ข้อ 21

สิทธิการชุมนุมโดยสงบย่อมได้รับการรับรอง การจำกัดการใช้สิทธินี้จะทำได้ นอกจากจะกำหนดโดยกฎหมายและเพียงเท่าที่จำเป็นสำหรับสังคมประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์แห่งความมั่นคงของชาติ หรือความปลอดภัย ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชนหรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น”

เมื่อออกมาชุมนุม ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพใดบ้าง?

- **เสรีภาพในการแสดงออก** : ทุกคนมีเสรีภาพในการที่จะแสดงออกทางความคิด รวมทั้งการแสวงหา รับ และเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร

- **สิทธิในชีวิต ร่างกาย และความปลอดภัย** : โดยรัฐมีหน้าที่ในการปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ชุมนุม

- **สิทธิความเป็นส่วนตัว** : ประชาชนทุกคนที่เข้าร่วมการชุมนุมจะต้องไม่ถูกแทรกแซงทั้งต่อตนเอง ครอบครัว รวมทั้งการนำข้อมูลส่วนบุคคล รูปภาพ ไปเผยแพร่ หรือล่าแม่มด

- **ความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติ** : ทุกคนสามารถใช้สิทธิ เสรีภาพในการชุมนุมได้อย่างเท่าเทียม และรัฐต้องไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุจากความแตกต่าง

นอกจากนี้ หากผู้ชุมนุมได้รับบาดเจ็บ จะต้องมียุติในการเข้าถึงการรักษาพยาบาลโดยไม่ถูกเลือกปฏิบัติ หรือเมื่อถูกจับกุมหรือควบคุมตัว จะต้องมียุติได้รับทราบที่ถูกจับกุมด้วยข้อหาใด โดยจะต้องได้รับสิทธิในการติดต่อญาติหรือทนายความ

หน้าที่ของรัฐตามมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน

- **การเคารพสิทธิในการชุมนุม** : รัฐต้องไม่กีดขวาง ปิดกั้น หรือจำกัดสิทธิในการชุมนุมโดยสงบ เว้นแต่เป็นไปตาม

ขอบเขตอ้างอิงตามกฎหมายและสอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน และควรกระทำเท่าที่จำเป็นเพื่อคงไว้ซึ่งการยอมรับและเคารพในสิทธิของผู้อื่น

- **การคุ้มครองสิทธิในการชุมนุม** : รัฐต้องปกป้องคุ้มครองความปลอดภัยของผู้ชุมนุม โดยรัฐมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการสร้างระบบบริหารจัดการที่เหมาะสมในกรณีเกิดเหตุการณ์ไม่สงบ รัฐต้องใช้มาตรการที่สร้างผลกระทบน้อยที่สุดก่อน

- **การส่งเสริมการใช้สิทธิในการชุมนุม** : รัฐมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการชุมนุม โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อหนุนให้การชุมนุมสามารถดำเนินการได้ เช่น การดูแลความปลอดภัย การจัดการจราจร การจัดให้มีรถสุขาเคลื่อนที่ เป็นต้น

ทั้งนี้ การดำเนินการใด ๆ ของรัฐต้องรับรองว่าบุคคลมีสิทธิเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและสันติอย่างเสมอภาคกัน ต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลหรือกลุ่มคนแตกต่างกัน เพราะความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ สีผิว เพศ ภาษา ความเชื่อทางศาสนา ความเชื่อทางการเมือง ฐานะทางสังคม หรือสถานภาพอื่น ๆ อีกทั้งการจำกัดเสรีภาพในการชุมนุมโดยรัฐจะต้องคำนึงถึงความได้สัดส่วน ความเหมาะสมและความจำเป็นด้วย

สิ่งที่ทุกฝ่ายพึงตระหนักร่วมกันในสถานการณ์ชุมนุม

- **ประชาชน** พึงตระหนักว่า สิทธิและเสรีภาพในการชุมนุมเป็นสิ่งที่ประชาชนทุกคนกระทำได้ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและกติกาสากลระหว่างประเทศให้การรับรองไว้ อย่างไรก็ตาม การชุมนุมควรปฏิบัติให้อยู่ในกรอบของกฎหมายและเคารพในสิทธิของผู้อื่น

- **รัฐ** พึงตระหนักว่า การจำกัดการใช้สิทธิเสรีภาพนั้น จะทำได้เท่าที่จำเป็นและเป็นไปตามกฎหมาย ขณะที่เจ้าหน้าที่ของรัฐต้องใช้ความระมัดระวังอย่างยิ่งในการรักษาความสงบเรียบร้อยให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล เพื่อรักษาไว้ซึ่งการให้การยอมรับและเคารพในสิทธิของประชาชน

- **สังคม** พึงตระหนักว่า ความอดทนและการเคารพต่อความคิดเห็นที่แตกต่าง เป็นคุณค่าสำคัญของสังคมพหุวัฒนธรรมที่จะทำให้ทุกฝ่ายอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ

สแกนอ่านหลักการสำคัญสำหรับการบริหารจัดการชุมนุมอย่างเหมาะสม 10 ประการ จัดทำโดยผู้รายงานพิเศษแห่งองค์การสหประชาชาติได้ที่

1.

ที่นี่เป็นโรงเรียนชายล้วนเปิดสอนมานานกว่าห้าสิบปี ความเก่าแก่และชื่อเสียงในฐานะโรงเรียนประจำจังหวัดดึงดูดให้ผู้ปกครองส่งบุตรหลานสมัครเข้ามาเรียนอย่างคับคั่ง การสอบแข่งขันเพื่อช่วงชิงที่นั่งจึงค่อนข้างสูง เด็กฐานะดีจึงจบชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนในตัวเมืองมากกว่าโอกาสได้เข้าเรียนเกินครึ่งของจำนวนรับในทุก ๆ ปี

แต่สำหรับ**เด็กชายปอ**ไม่ได้เป็นไปตามกฎแห่งการแข่งขันดังกล่าว เขาแตกต่างไปจากคนอื่น ๆ ที่สอบเข้าได้ อยู่ไม่น้อย เพราะเรียนจบชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนเล็ก ๆ ประจำหมู่บ้าน พ่อเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยของธนาคารแห่งหนึ่ง ส่วนแม่ขายขนหวานที่ตลาด **เด็กชายปอ**จึงไม่ได้ตีหนังสือกับตัวเตอร์คนใดเพราะต้องใช้เงินจำนวนมาก การเตรียมตัวเพื่อสอบเข้าอาศัยเพียงความขยันในการอ่านหนังสือด้วยตัวเองเป็นหลัก

การเรียนในรั้วมัธยมศึกษาของ **เด็กชายปอ**ผ่านไปแล้วหนึ่งปีการศึกษา หลังจากโรงเรียนปิดทำการสอนยาวนานถึง

สี่เดือน วันนี้เป็นวันแรกของปีการศึกษา คาบแรกเป็นวิชาวิทยาศาสตร์ของ**ครูสมภาพ**

“อนาคตอยากเป็นอะไร**เด็กชายปอ**” **ครูสมภาพ**เอ่ยถาม

“อยากเป็นหมอครับ ผมอยากรักษาพ่อแม่และคนอื่น ๆ” **เด็กชายปอ**ตอบด้วยแววตาที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความหวัง

“จะเป็นหมอหรือพยาบาลกันแน่” **ทัช**ซึ่งนั่งอยู่แถวหลังพูดขึ้น

“เป็นช่างเสริมสวยก็เหมาะสม” **ขจร**ซึ่งนั่งโต๊ะถัดจาก**ทัช**เอ่ยเสริม

แล้วเสียงหัวเราะจากเพื่อนร่วมห้องก็ดังขึ้นโดยอัตโนมัติ **ครูสมภาพ**ไม่ได้กล่าวห้ามใด ๆ แต่กลับยิ้มคล้ายจะหัวเราะไปกับทุกคนด้วย ขณะที่**เด็กชายปอ**เหมือนถูกรุมแทงเข้ากลางอกด้วยมิดอันแหลมคมทั้งเจ็บและถูกเข้าไปถึงหัวใจ แต่ก็ไม่อาจโต้ตอบใด ๆ กลับไปได้ ทางเลือกที่ดีที่สุดสำหรับเขาคือนิ่งเงียบและเก็บความเจ็บเข้าไว้เช่นครั้งก่อน ๆ ที่ผ่านมา

“กริ่ง กริ่ง กริ่ง” เสียงกริ่งดังขึ้นสามครั้งเป็นสัญญาณบอกเวลาพักรับประทานอาหารกลางวัน **เด็กชายปอ**รีบเดินออกจากห้องเรียน ขอยเท้าตรงไปยัง

โรงอาหารอย่างรวดเร็ว เขาต้องได้ยืนรับอาหารเป็นคนแรกเพื่อไม่ให้ถูกล้อมหน้าล้อมหลังด้วยเพื่อนคนอื่น ๆ โดยเฉพาะ**ทัช**และ**ขจร** ยิ่งเว้นระยะห่างจากสองคนนั้นได้มากเท่าไร เขาก็จะปลอดภัยจากคำล้อเลียนได้มากเท่านั้น

“ทำไมไม่ไปนั่งกับเพื่อนล่ะ **เด็กชายปอ**” **ครูวารี**ซึ่งเดินผ่านมาเอ่ยถาม

“เอ๋ม .. พอดีผมต้องรีบไปอ่านหนังสือครับครู เลยมานั่งทานคนเดียวจะได้เสร็จไวกว่า” **เด็กชายปอ**ตอบกลับด้วยน้ำเสียงอ้อ ๆ อึ้ง ๆ เหมือนไม่มั่นใจ

“ถ้ามีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนก็บอกครูได้นะ อี๋ม ตอนบ่ายฝากแจ้งเพื่อนด้วยว่าคาบพละครูจะให้ทดสอบเตะลูกบอล” **ครูวารี**กล่าว

“ได้ครับ” **เด็กชายปอ**รับคำสั่งด้วยน้ำเสียงราบเรียบขณะที่ความกลัวเริ่มก่อตัวขึ้นในใจของเขาตั้งแต่ได้ยินคำว่าเตะลูกบอลแล้ว สำหรับเขามันยากเย็นแสนเข็ญกว่าแก้โจทย์วิชาคณิตศาสตร์เสียอีก

2.

ยามบ่ายสายลมพัดโชยผ่านกิ่งก้านต้นมะยมไหวโอนตามแรงลม

* หนึ่งในเรื่องสั้นจากผลงานวารสารเคียงข้างสิทธิเด็กและเยาวชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (สมาชิกในทีม ได้แก่ อติรุจ ตือระ, ชาร์ฟ วัฒนะ, อาตินัน อับดุลลี, อิสไมล์ เลอศักดิ์อนุสรณ์ และนาวาวิร์ ยีดาหามาน อาจารย์ที่ปรึกษา รศ.ดร.พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร) ได้รับรางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 จากการประกวดนวัตกรรมส่งเสริมสิทธิมนุษยชน หัวข้อ “สิทธิมนุษยชนกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019” ในโครงการเยาวชนคนรุ่นใหม่ใส่ใจและยื่นเคียงข้างสิทธิมนุษยชน ประจำปีงบประมาณ 2563

ในสนามฟุตบอลขณะนี้นักเรียนห้อง 1/1 กำลังเข้าแถวเรียงหน้ากระดาน

“วันนี้ครูจะให้ทดสอบเตะลูกบอล ใครทำได้เกินสิบครั้งจะให้สิบคะแนนเต็ม แต่ถ้าต่ำกว่าสิบก็จะลดคะแนนลงไป”

ครูวารีชี้แจงกติกาการให้คะแนนก่อนจะเรียกเด็ก ๆ มาทดสอบตามเลขที่

ทุกคนตื่นตื่นที่จะได้แสดงความเก่งกล้าสามารถในการเตะลูกบอลของตนเอง หลายคนเตะได้มากกว่าสิบครั้ง **ขจร**ทำสถิติได้สูงสุดที่ห้าสิบสองครั้ง รองลงมาคือ**ปวิน**ได้สี่สิบเก้าครั้ง และยังไม่มีใครได้ต่ำกว่าสิบครั้งเลย

“ต่อไปเลขที่ยี่สิบสามเด็กชายปอ” **ครูวารี**ขานชื่อ

“ปอไปเข้าห้องน้ำครับครู” **ปวิน**เอ่ยขึ้น

“จ้ะเลขที่ถัดไปขยับขึ้นมาแทนก่อน”

เหลือเวลาอีกเพียงแค่สิบห้านาที จะหมดคาบวิชาพลศึกษา แต่**เด็กชายปอ**ยังไม่กลับมา**ครูวารี**จึงให้**ปวิน**ไปตาม

“ไอ้ปอจะหมดคาบแล้ว ครูบอกให้รีบ ๆ หน่อย เดี่ยวมันจะได้คะแนนนะ”

ปวินตะโกนบอกตรงหน้าห้องน้ำ

“เสร็จแล้ว ๆ เดี๋ยวตามไป” **เด็กชายปอ**ตอบ ก่อนจะเปิดประตูออกจากห้องน้ำ และวิ่งตามหลังปวินไปติด ๆ

“มาเตะเร็วคนสุดท้ายแล้ว” **ครูวารี**กล่าวพร้อมยื่นลูกฟุตบอลให้

เด็กชายปอรับลูกบอลด้วยมือที่สั่น เขายืนนิ่งจ้องมองลูกบอลอยู่ครู่หนึ่ง แสงแดดจากดวงตะวันค่อย ๆ เพิ่มระดับ รังสีความร้อน ผ่านไปราว ๆ สามนาที เท้ายังไม่ขยับเตะลูกบอล มีเพียงเหงื่อเท่านั้นที่ไหลเป็นทางจากหน้าผากอาบแก้ม ขณะที่สายตาของเพื่อนร่วมห้องทั้งหมดเพ่งเล็งมาที่เขาอย่างพร้อมเพรียง

“รีบเตะดิวะร้อนจะตายอยู่แล้ว”

ขจรเอ่ยขึ้น

“ไม่รู้เตะเป็นรีเปล่า” **ทช**เอ่ยเสริม

“หรือจะเปลี่ยนไปเตะลูกวอลเลย์บอลแทนน่าจะเหมาะกว่า” **ขจร**พูดต่อ

“เงียบก่อน ทั้งสองคนทำเพื่อชื่อเสียงมาสิหมด” **ครูวารี**ปรามให้ทั้งสองหยุดพูด พร้อมส่งสายตาเป็นสัญญาณก่อนจะหันไปพูดกับ**เด็กชายปอ**

“ถ้าไม่เริ่มเตะครูจะให้คะแนนเธอเป็นศูนย์เลยนะ”

เด็กชายปอไม่อยากได้ศูนย์ เขาจนตรอกอย่างไม่มีทางเลือก เมื่อตั้งสติได้จึงโยนลูกบอลขึ้นแล้วใช้เท้าเตะ แต่เตะได้เพียงแค่ครั้งเดียวลูกบอลก็กระดอนไปไกล เพื่อน ๆ ที่เพ่งเล็งอยู่หัวเราะลั่นหน้าของเขาค่อย ๆ เปลี่ยนเป็นสีแดงไม่ใช่เพราะแดดที่ร้อนระอุ แต่เพราะความอายมากกว่า

“ผมขอลองอีกสักครั้งนะครับครู” เขาขอโอกาสแก้มือ

“เอาสิ” **ครูวารี**กล่าว

เด็กชายปอโยนลูกบอลขึ้นอีกครั้ง เขาเตะเพิ่มมาได้เป็นสองครั้ง แต่ครั้งที่สาม ขณะพยายามขยับร่างกายตามลูกบอลกลับสะดุดขาตัวเองล้มลงกับพื้นหญ้า คราวนี้เสียงหัวเราะดังลั่นกว่าครั้งแรก

“โธ่ น่าสงสารไอ้ตุ๊ดจังเลย” ใครบางคนเอ่ยขึ้น

เมื่อได้ยินประโยคดังกล่าว **เด็กชายปอ**รู้สึกเหมือนถูกยิงเข้าตรงกลางหน้าอก น้ำใส ๆ ค่อย ๆ ไหลเป็นทางจากดวงตา แต่เขาไม่ต้องการให้ใครเห็นความอ่อนแอของตัวเองอีกจึงลุกขึ้นและวิ่งฝ่าวงล้อมออกไป

“ตามไปดูเพื่อนหน่อยสิปวิน” **ครูวารี**เอ่ยขึ้น

“ครับครู” **ปวิน**รีบวิ่งตาม**เด็กชายปอ**ไป

เด็กชายปอเลือกห้องน้ำเป็นที่ระบายความเจ็บช้ำอีกเช่นเคย แต่ก็อาจซ่อนเก็บความเสียใจไว้เพียงลำพัง เสียใจร้องไห้ของเขาเล็ดลอดออกมาจนได้ยินชัด

“ไอ้ปอมีเป็นรีรีเปล่า ออกมาคุยกับกูได้นะ” **ปวิน**เอ่ยขึ้นพร้อมใช้มือเคาะประตูเหล็ก

“อย่ามายุ่งกับเรา เราอยากอยู่คนเดียว” **เด็กชายปอ**ตอบกลับด้วยเสียงสะอึกสะอื้น ไม่ทันได้เลิกเรียน เรื่องที่**เด็กชายปอ**เตะลูกบอลไม่เป็นก็แพร่กระจายไปยังนักเรียนห้องอื่น ๆ อย่างรวดเร็ว ยิ่งตอกย้ำคำว่า “ตุ๊ด” หรือ “กะเทย” ที่เขาโดนยัดเยียดมาโดยตลอด ให้น่าเชื่อถือมากขึ้น เปิดเรียนในวันจันทร์ เขาคงเจอกระสุนคำล้อราวกับห่าฝนอย่างแน่นอน

3.

ทุก ๆ วันเสาร์อาทิตย์**เด็กชายปอ**จะไปช่วยแม่ขายขนมหวานที่ตลาดเป็นประจำ แม้เป็นคนดกขนมหวานใส่ถุง ส่วนเขาจะช่วยรับเงินและทอนเงินให้ลูกค้าที่ผ่านมาเขามีความสุขและสนุกที่ได้ไปช่วยแม่ แต่เสาร์อาทิตย์นี้เขาเก็บตัวเงียบอยู่แต่ในห้อง ไม่ได้ออกไปช่วยแม่เช่นครั้งก่อน ๆ

“ทำไมไม่ไปช่วยแม่ล่ะปอ ไม่สบายรีเปล่า” พ่อเอ่ยถาม

“มีการบ้านเยอะครับพ่อเลยอยากทำให้เสร็จก่อน” เขาตอบ

“จ้ะตามสบาย มีอะไรไม่โอเคก็บอกพ่อได้นะ”

ความจริงปอไม่มีการบ้านเหลือให้ทำเลยแม้แต่วิชาเดียว เพราะเขาทำเสร็จเรียบร้อยตั้งแต่ที่โรงเรียน เหตุผลเดียว

ที่ไม่ไปช่วยแม่ขายขนมหวานเพราะกลัวว่าเพื่อนร่วมห้องจะผ่านมาเห็น ก่อนหน้านี้นี้เขาเคยถูกล้อว่าเป็นแม่ค้าขายขนมหวานบ้าง เป็นตุ๊ดเรียบร้อยบ้าง เพื่อนบางคนที่มาเดินตลาดก็เคยแอบถ่ายรูปเขาและนำไปโพสต์ลงเฟซบุ๊กพร้อมคำบรรยายว่าเขาเป็น “ตุ๊ด” หรือ “กะเทย”

เด็กชายปอ ไม่ได้รังเกียจกลุ่ม LGBTQI เขามีเพื่อนต่างโรงเรียนหลายคนที่เป็นเช่นนั้น แต่เขาไม่ใช่ เขาเป็นเพียงเด็กผู้ชายคนหนึ่งที่มีหน้าหวาน เรียบร้อย พูดจาดีมีหางเสียง ไม่ตะโกนโหวกเหวก ชอบทำงานบ้าน ใส่เสื้อผ้าที่รัดจนเรียบ เล่นฟุตบอลไม่เก่ง และแค่ไม่ชอบอยู่รวมเป็นกลุ่มกับเพื่อนผู้ชาย เขาจึงปฏิเสธคำยัดเยียดทางเพศมาโดยตลอด หลายคนมักถามเขาว่า “เป็นไหม” เขาตอบกลับอย่างเต็มปากเสมอว่า “ไม่ได้เป็น” จนเมื่อถูกถามซ้ำและบ่อยขึ้น พักหลังมาเขาจึงแกล้งทำเป็นหูหนวกไม่ได้ยินอะไร

แม้พ่อแม่จะคอยซักไซ้ไต่ถามลูกชายของตนเสมอว่ามีปัญหาอะไรบ้างในชีวิต แต่**เด็กชายปอ**ก็ไม่เคยเอ่ยปากเล่าเรื่องที่ถูกลั่นแกล้งว่าเป็นตุ๊ดให้ฟัง เขาคุยกับทั้งสองแค่เรื่องการเรียนและเกรดเพียงเท่านั้น

4.

เข้าวันจันทร์เริ่มต้นขึ้นอีกครั้ง ทว่าเด็กชายปอไม่อยากไปโรงเรียน ไม่ใช่เพราะขี้เกียจ แต่เพราะกลัวถูกล้อเรื่องเตาะลูกบอลมากกว่า ความจริงเขาชอบช่วงเวลาที่ยังเรียนปิดการสอนเพราะโรคระบาดโควิด-19 ไม่น้อย เพราะไม่ต้องไปโรงเรียน ไม่ต้องไปเจอกับการกลั่นแกล้งจากเพื่อน ๆ ร่วมห้อง ชีวิตที่ซ่อนตัวอยู่ในห้องสี่เหลี่ยมโดยไม่ต้องพบเจอผู้คน เป็นสิ่งที่เขาปรารถนามากกว่าอย่างใดก็ตาม เพื่อไม่ให้พ่อแม่และแม่เห็นว่า มีบางอย่างผิดปกติ เขาจึงกักตนแต่งตัวมานั่งรอรถรับส่งตั้งแต่เช้า

“สวัสดิ์ครับครู” **เด็กชายปอ**ยกมือไหว้**ครูสมภาพ**ซึ่งยืนรับนักเรียนอยู่หน้าโรงเรียน

“เป็นไงบ้าง เห็นว่าสะดวกขาตัวเอง ลืมเมื่อวันศุกร์ที่แล้ว” **ครูสมภาพ**ถามด้วยความเป็นห่วง แต่**เด็กชายปอ**รู้สึกคล้ายว่าตัวเองถูกล้อ

“ดีขึ้นแล้วครับ” เขาตอบก่อนจะรีบวิ่งเข้าไปในโรงเรียน

หลังจากเข้าแถวเคารพธงชาติเสร็จเรียบร้อย **เด็กชายปอ**เดินไปจับไม้กวาดทางมะพร้าวมากวาดขยะและใบไม้แห้งใต้ต้นไม้ ซึ่งเป็นบริเวณที่เขาได้รับมอบหมายให้ทำความสะอาดร่วมกับเพื่อนอีกสามคนคือ**ขจร** **ทัช**และ**เจษฎา** แต่ทั้งสามเอาแต่นั่งกระดิกเท้าพูดคุยกันอย่างสนุกสนานไม่มีใครสักคนจะมาช่วย**เด็กชายปอ**กวาดขยะเลย

“ไม่ต้องไปกวาดหรอก ให้ไอ้ตุ๊ดมันกวาดไปคนเดียว” **ทัช**พูดขึ้น

“ใช่ ๆ ลูกผู้ชายอย่างเราไม่กวาดหรอกขยะ” **ขจร**แสดงความเห็นด้วย

ส่วน**เจษฎา**แม้จะไม่เคยพูดเสียดลี**เด็กชายปอ** แต่เมื่อได้ฟัง**ทัช**และ**ขจร**ก็คล้อยตามไปด้วย ก่อนหน้านั้นเขาถือไม้กวาดอยู่ในมือแล้ว แต่สุดท้ายก็เลือกจะถือไว้เฉย ๆ และปล่อยให้**เด็กชายปอ**ทำหน้าที่ต่อไปเพียงคนเดียว

“ไอ้ย” **เด็กชายปอ**ร้องออกมาเมื่อเพื่อนคนหนึ่งเดินมาตบหัวเขาหน้าตาเฉย ก่อนจะหันมาแล้วตะคอกคำว่า “ไอ้ตุ๊ด” ใส่หน้าเสียเสียงดัง

เด็กชายปอตกใจสุดขีด น้ำตาเกือบไหลออกมา แต่เขากลับมันไว้และพยายามเดินเข้าห้องเรียนอย่างเป็นปกติที่สุด วันนี้คาบแรกเป็นวิชาสังคมศึกษาของ**ครูวารี** แต่ท่านติดธุระเลยฝากใบงานไว้ให้เด็ก ๆ ทำห้อง 1/1 จึงเข้าสู่สภาวะแมวไม่อยู่หนูร่าเริง แม้หนูส่วนใหญ่ในห้องจะตั้งใจทำใบงาน แต่เมื่อมีหนูเพียงหนึ่งถึงสองตัวที่เสียงดังก็สามารถทำให้ห้องทั้งห้องวุ่นวายได้ไม่น้อย

ขจร และ **ทัช** เริ่มคิดหาเรื่องพิเรนทร์ ๆ ทำ ทั้งสองไปขโมยกระดาษ

โพสติดที่วางอยู่บนโต๊ะของครูประจำชั้น แล้วนำมาเขียนข้อความว่า “เป็นตุ๊ดเชิญตบฟรี” จากนั้นให้**เจษฎา**แกล้งเข้าไปถามเรื่องใบงานกับ**เด็กชายปอ** ส่วน**ขจร**ใช้จังหวะที่**เด็กชายปอ**เผลอนำกระดาษโพสติดที่เสียด้านหลังของเขา เมื่อเห็นข้อความเพื่อนหลายคนก็เข้ามาตบหัว**เด็กชายปอ**กันคนละที่สองที่โดยไม่ทันตั้งตัว

“ไอ้ย มาตบหัวเราทำไม” **เด็กชายปอ**ร้องลั่นออกมา

“ก็แค่ให้ตบฟรีนี่” **ขจร**ขึ้นเสียงพร้อมกับดึงกระดาษด้านหลังปอออกมาให้ดู

เด็กชายปอ จ้องมอง**ขจร** ด้วยสายตาที่นิ่ง ซ่อนเก็บความเคียดแค้นอย่างสุดขีดเอาไว้

“มึงจ้องกูทำไม อายากมีเรื่องรีไร” **ขจร**กล่าวพร้อมดึงแขนเสื้อขึ้น **เด็กชายปอ**ยังไม่ละสายตา ไม่มีใครล่วงรู้ว่าเขากำลังคิดอะไร

ขจรเข้ากระชากคอเสื้อ**เด็กชายปอ** ก่อนจะจ้วงมือขึ้น

“หยุดเถอะไอ้จร ถ้ามึงต่อย มีหวังถึงอาจโดนไล่ออกแน่ ๆ” **ปวิน**เข้ามาปรามได้ทันเวลาก่อนที่กำปั้นของ**ขจร**จะกระแทกหน้า**เด็กชายปอ** เหตุการณ์คลี่คลายลงเมื่อ**ครูวารี**กลับมาและเรียกทั้งสองไปว่ากล่าวตักเตือน

คำคืนที่แสนทรมาณมาเยือน แม้จะปิดไฟทุกดวงให้มีมืดมิด และพยายามข่มตาให้หลับสักเท่าไรก็ไม่เป็นผล ทั้งเปิดเพลงฟังก็แล้ว หยิบหนังสือมาอ่านให้ว่างก็แล้ว แต่คำว่า “ตุ๊ด” และ “กะเทย” ยังคงวนเวียนซ้ำอยู่ในความคิดของ**เด็กชายปอ** เป็นฝันร้ายในความเป็นจริง เขาต้องให้จนหมอนเปียกโชกทั้งใบก่อนจะเผลอหลับไปพร้อมกับภูษาความทุกข์ที่ยังตั้งตระหน่านอยู่กลางอก

รุ่งเช้าไก่แจ้ที่พ่อเลี้ยงไว้แช่เสียงขัน **เด็กชายปอ**ตื่นนอนก่อนใครในบ้าน เขาปิดประตูใส่กลอน

และไม่อยากไปโรงเรียนอีกเลย

กสม. ร่วมงานรำลึก 14 ตุลาคม ประจำปี 2563

วันที่ 14 ตุลาคม 2563 นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำหน้าที่แทนประธาน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นางสาวอารีวรรณ จตุทอง กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยนางสาวรตญา กอบศิริกาญจน์ รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ และเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ เข้าร่วมงานรำลึก 14 ตุลาคม ประจำปี 2563 ในการนี้ นางประกายรัตน์ ได้กล่าวคำรำลึกถึงเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ด้วย ณ อนุสรณ์สถาน 14 ตุลา ถนนราชดำเนินกลาง กรุงเทพฯ

กสม. ต้อนรับเอกอัครราชทูตนิวซีแลนด์ ประจำประเทศไทย

วันที่ 22 ตุลาคม 2563 นางประกายรัตน์ ต้นธีรวงศ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ทำหน้าที่แทนประธาน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติให้การต้อนรับ H.E. Mr. Taha Macpherson เอกอัครราชทูตนิวซีแลนด์ ประจำประเทศไทย เพื่อเยี่ยมคารวะพร้อมหารือข้อราชการด้านสิทธิมนุษยชน ในประเทศไทย ณ ห้องรับรองประธานกรรมการสิทธิมนุษยชน แห่งชาติ ชั้น 7 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กสม. รับเรื่องราวเรียนกรณีผู้หญิงข้ามเพศ ถูกปฏิเสธการรับบริจาคโลหิต

วันที่ 29 ตุลาคม 2563 นางสาวอารีวรรณ จตุทอง กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติรับเรื่องราวเรียนจาก คุณกิตตินันท์ ธรรมธัช นายกสมาคมฟ้าสีรุ้งแห่งประเทศไทย และคุณปณูชร์สมิ์ ตาเลิศ หรือน้องแคนดี้ กรณีผู้หญิงข้ามเพศ ถูกปฏิเสธการรับบริจาคโลหิต ณ ศูนย์รับรองเรื่องราวเรียน ชั้น 6 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

สำนักงาน กสม. ให้การต้อนรับ นักศึกษาจากนิคดา

วันที่ 30 ตุลาคม 2563 นายบุญเกื้อ สมนึก เลขาธิการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยผู้บริหารและ เจ้าหน้าที่สำนักงาน กสม. ให้การต้อนรับนักศึกษาหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเอกการบริหาร งานยุติธรรมทางอาญา คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบัน บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (นิด้า) ในโอกาสเข้าศึกษาของ ของสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ รับฟังการบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและกลไก การส่งเสริม เฝ้าระวัง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนจากผู้แทน สำนักต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ณ ห้องประชุม 603 สำนักงาน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นิสิต นักศึกษาหลายมหาวิทยาลัย ประกาศยกเลิกระบบโชตัส-กิจกรรมรับน้อง ที่ละเมิดสิทธิฯ

ซึ่งมีหลายพฤติกรรมในกระบวนการที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน มีการใช้ความรุนแรงทางกายและวาจาต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม จึงได้ออกแถลงการณ์เพื่อขอภัยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน พร้อมยืนยันว่าปัจจุบัน คณะผู้จัดห้องเชียร์ปีดังกล่าวยอมรับความผิดพลาดและไม่ขอสนับสนุนกิจกรรมใด ๆ ที่เป็นรากฐานของระบบอำนาจนิยมอีก

19 ตุลาคม 2563 **สโมสรนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่** ออกแถลงการณ์ยกเลิกกิจกรรมอันเป็นการบ่มเพาะรากฐานอำนาจนิยมผ่านการจัดกิจกรรมรับน้องประชุมเชียร์ตามระบบโชตัส (SOTUS) ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษา โดยแถลงการณ์ระบุว่า คณะรัฐศาสตร์ฯ มีมติยกเลิกกิจกรรมที่เป็นการขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน และหลักประชาธิปไตยสากล เช่น ยกเลิกระบบโชตัส และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมการกดขี่ลดทอนความเป็นมนุษย์ ยกเลิกกิจกรรมรับน้องประชุมเชียร์ ยกเลิกการให้รุ่นยกเลิخمรมเชียร์ และยกเลิกฝ่ายปกครอง

ต่อมาวันที่ 20 ตุลาคม 2563 **คณะกรรมการนิสิตนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย** ประจำปี 2559 และคณะผู้จัดทำห้องเชียร์ ประจำปี 2559 ได้ออกแถลงการณ์ขอภัยและประณามการจัดกิจกรรมห้องเชียร์ในปีดังกล่าว

ขณะที่**องค์กรนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้** มีมติเห็นชอบร่วมกันยกเลิกการรับน้องที่ละเมิดสิทธิมนุษยชนตามแถลงการณ์ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2563 ต่อมา**สโมสรนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้** ได้ออกแถลงการณ์ลงวันที่ 25 ตุลาคม 2563 ยกเลิกกิจกรรมอันละเมิดสิทธิมนุษยชนและยกเลิกระบบโชตัส ของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยแม่โจ้ด้วย

ทั้งนี้ กิจกรรมการรับน้องที่มีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนและไม่สอดคล้องกับวิถีทางของสังคมประชาธิปไตยได้ถูกตั้งคำถามมาอย่างต่อเนื่องในสังคมไทย โดยออกมาประกาศยกเลิกกิจกรรมที่มีลักษณะดังกล่าวของสถานศึกษาต่าง ๆ ในช่วงนี้ล้วนได้รับกระแสความชื่นชมจากเยาวชนคนรุ่นใหม่และสังคมออนไลน์อย่างคับคั่ง

กรุณาส่ง

รู้สิทธิ รักสิทธิ ไม่ละเมิดสิทธิ

ชำระค่าบริการเป็นเงินเชื่อ
ใบอนุญาตเลขที่ 9/2552
ปณณ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 6-7 ฝั่งทิศใต้ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

สายด่วนร้องเรียน
ในวันและเวลาราชการ

Ins. 1377

อ่านมุมมองสิทธิฉบับออนไลน์

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หากต้องการข้อมูล ข้อเสนอแนะและขอรับมุมมองสิทธิ ฟรี! ติดต่อ :

สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 6 และ 7 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง

เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทรศัพท์ 0 2141 3932, 0 2141 3920 โทรสาร 0 2143 9575

ขอความกรุณาตอบแบบประเมินออนไลน์